

**Sbírky pro budoucnost:
Jak tvořit, chránit a sdílet kulturní dědictví v době
rychlých změn**

9. 10. 2025
Praha, Galerie kavárny Louvre

Mgr. Bc. Kateřina Švidrnochová
(designérka služeb a vzdělávání, expertka na
AI a digitální transformaci)

Od neuspořádaných dat k promyšlené evidenci: Když se čistá data setkají s AI

Jaký je skutečný rozdíl mezi „mít data“ a „mít pořádek v datech“? V kulturních institucích rozhoduje právě kvalita evidence o tom, zda se data stanou užitečným zdrojem pro publikace, výstavy nebo digitalizaci. Ukážeme si, proč je strukturovaná a promyšlená správa dat nezbytným předpokladem pro využití umělé inteligence – od zefektivnění administrativních procesů přes podporu kurátorů až po tvorbu textů, popisků či popularizačních článků. Na konkrétních příkladech z praxe (ChatGPT, NotebookLM, Claude) si představíme, jak může AI usnadnit práci kurátorům, restaurátorům či správcům depozitářů, a jak se díky čistým datům otevírá cesta k jejich širšímu zpřístupnění.

Ing. Miloš Podařil
(Muzeum Vysočiny Jihlava, Kraj Vysočina)

Potřeba kvalitní evidence: proces rozhodování a implementace aplikace MUSEION v Kraji Vysočina

Kraj Vysočiny se coby zřizovatel šesti sbírkotvorných organizací v minulém roce rozhodl pozměnit koncepci evidence správy svých sbírek. Hlavním smyslem celého projektu je sjednocení postupů a zavedení některých společných mechanismů. Celý projekt je v rámci krajské infrastruktury svým způsobem neobvyklý, neboť jeho management je systematicky rozprostřen mezi krajským úřadem a jednotlivými organizacemi. Nastavení procesní struktury a managementu bezpečnosti a rozhodování projektu, který zcela zásadním způsobem zasahuje do základních funkcí všech krajských sbírkotvorných organizací, předcházela rozsáhlá diskuse, jejíž ambicí byla optimalizace a eliminace potenciálních průtahů a komplikací.

Mgr. Květoslava Málková, Ph.D.
(Muzeum v Bruntále, Moravskoslezský kraj)

Efektivní správa a vedení muzejní evidence, důležitost zabezpečení dat

Muzeum v Bruntále začalo používat MUSEION již v roce 2013, jako jeden z prvních uživatelů. Za tu dobu prodělala samotná aplikace velký posun a rovněž bruntálské muzeum se naučilo úspěšně využívat množství možností, které evidenční systém nabízí. Po mnohaletém úsilí sklízíme plody své snahy naplnit kvalitně a smysluplně databázi, která nám pomáhá nejen při správě sbírky, ale i v komunikaci s CES nebo při publikování na portál eSbírek. Dnes můžeme bruntálské muzeum představit jako příklad dobré praxe v efektivním využívání programu MUSEION při vedení muzejní evidence. V rámci přednášky bude zmíněna i zkušenost muzea s provedením konsolidace dat a zdůrazněna nezbytnost péče o data a jejich ochranu.

Mgr. Lucie Šimková
(Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích)

Slovník jako kompas: Navigace v moři muzejních dat

Jednotný slovník v muzeu je klíčový pro správu a zpřístupnění sbírek. Po migraci dat se často objevují duplicity a nekonzistentní termíny, což ztěžuje vyhledávání a správu informací. Proces sjednocování začíná u každého kurátora, který vyčistí svůj vlastní slovník od zbytečných položek. Následně probíhá sloučení slovníků jednotlivých podsbírek do centrálního celoinstitucionálního slovníku. Důležitou částí je identifikace a odstranění synonym a nestandardních hesel, která narušují integritu dat. Správně navržená pravidla pro zápis do slovníků zajistí, že se podobné problémy v budoucnu nebudou opakovat. Tyto standardy pomáhají nejenom archivovat metadata, ale také publikovat data do mezinárodních a národních datových agregátorů.

Helena Milerová
(Axiell CZ)

Evidence v praxi: nové funkcionality v MUSEIONu

Nové verze systému MUSEION přinesly řadu funkcionalit, které mají za cíl nejen zvýšit kvalitu evidence sbírek, ale i uživatelskou zkušenost odborných pracovníků. Prezentace se proto zaměří na klíčové novinky, které reagují právě na praktické potřeby uživatelů a současně podporují vyšší kvalitu evidence i komfort při správě sbírek. Mezi hlavní novinky patří Badatelský modul pro flexibilní sdílení dat, významné rozšíření Hromadných změn pro efektivnější úpravu textů či možnost exportovat Miniatury obrázků do vlastních seznamů. Rozšířen byl také modul Povinné evidenční údaje a nové možnosti získali v rámci své agendy i konzervátoři a restaurátoři. Vylepšení ve slovnících, bezpečnosti i uživatelském komfortu potvrzují, že s každou verzí systému směřujeme k ještě efektivnější evidenci a správě dat kulturního dědictví.

Mgr. David Cigánek
(Axiell CZ)

Kultura v terabajtech: cesty k efektivnímu ukládání a zpracování sbírkových dat v systému MUSEION

V reakci na akcelerující digitalizační aktivity našich klientů jsme v letošním roce zcela přepracovali systém zpracování kontextových dokumentů a rozšířili jej o možnost nahrávání a stahování souborů do a ze soukromého úložiště uživatele. Kontextové dokumenty, ať už pocházející z digitalizačních kampaní, nebo manuálně doplňované ke sbírkovým předmětům, je nyní možné zpracovávat na pozadí bez negativního vlivu na responzivitu systému. Inovován je také přenos velkých datových souborů, lze automaticky rozdělit a přenášet po částech, navazovat přerušené přenosy a kontrolovat integritu dat. Tento soubor inovativních funkcionalit, označovaný Document Manager (DocMan), nabízíme jako alternativní / profesionální způsob práce se souborovými přílohami. Dosavadní způsob přitom zůstává zachován v uživatelsky nezměněné podobě.

PhDr. Petra Šťastná
(Národní knihovna ČR)

Národní authority a propojená otevřená data

Soubor národních autorit používaný v katalogizační praxi v síti českých knihoven představuje důležitý nástroj pro jednoznačnou identifikaci. Je budován téměř 30 let a vzniká částečně v rámci kooperace knihoven. Principy spojené s jeho vytvářením a používáním jsou využitelné i v dalších oblastech se širším ale i více specializovaným záběrem. Národní authority jsou k dispozici jako otevřená data. V příspěvku si stručně představíme typy autorit a nastíníme způsob jejich tvorby a možnosti využití. Zaměříme se především na authority personální, ale nejen na ně. Přiblížíme si možnosti propojování autoritních dat s externími zdroji (např. s Wikidaty) podle aktuální praxe.

Mgr. Jana Macháčková, Ph.D.
(Axiell CZ)

Využití AI technologie v produktech Axiell

Umělá inteligence dnes výrazně ovlivňuje také oblast správy kulturního dědictví. Společnost Axiell vyvíjí nástroje, které pomáhají odborným pracovníkům muzeí a galerií zefektivnit evidenci, zvýšit kvalitu dat a otevírat sbírky veřejnosti. V českém kontextu jde o projekt Virtuální asistent pro systémy MUSEION a Památkový katalog, který nabídne expertní vyhledávání nejen nad strukturovanými, ale zejména nestrukturovanými daty hlasem i textem, návrhy na obohacování záznamů a také na jejich zkvalitnění. Na globální úrovni realizujeme projekt Axiell Intelligence pro Axiell Collections, testovaný například s British Film Institute.

PhDr. Petr Novotný, Ph.D.
(Univerzita Karlova)

Integrace a publikování dat z botanických sbírek

S rozvojem postupů otevřené vědy vzniká v rámci iniciativy European Open Science Cloud (EOSC) řada oborově zaměřených repozitářů vědeckých dat. Na příkladu obrazových dat z botanických herbářových kolekcí prezentujeme význam zpřístupňování muzejních sbírek prostřednictvím těchto repozitářů, a přidanou hodnotu těchto aktivit pro vědeckou komunitu i sbírkotvorné instituce. Repozitář herbarium.biodiversity.cz a systém správy sbírek MUSEION mají řadu styčných bodů, na jejichž základě by bylo možné navrhnout jejich datové propojení. To by umožnilo muzejním kurátorům snadno publikovat digitalizované herbáře přímo z důvěrně známého prostředí, se kterým denně pracují při správě sbírek, badatelům vyhledávat a rámcově studovat herbářové doklady i bez jejich fyzické přítomnosti a oběma stranám zjednodušilo realizaci výpůjček nebo prezenčního studia herbářových dokladů.

S touto vizí je ale spojeno i mnoho výzev v technické, organizační i právní oblasti. Postup jejich řešení je samozřejmě žádoucí diskutovat s co nejširším zapojením zainteresovaných stran.

Mgr. David Novák, PhD. (Archeologický ústav
AV ČR, Praha) – Ing. Jiří Sýkora (Axiell CZ)

Archeologická mapa České republiky a její integrace do systémů pro správu muzejních sbírek

Od svého spuštění v roce 2017 se Archeologická mapa České republiky (AMČR) stala hlavním nástrojem správy archeologických výzkumů a evidence jejich výsledků, pro které slouží jako důvěryhodný digitální repozitář. Z hlediska dobré praxe v péči o archeologické dědictví tak zajišťuje správu dokumentační části archeologických fondů a zároveň eviduje informace o souvisejících lokalitách. Další část těchto fondů – movité nálezy – však je spravována odděleně, a to sbírkotvornými organizacemi při aplikaci zcela jiných postupů, standardů a zákonných norem. Příspěvek nastíní možnosti provázání obou nespojitých částí archeologických fondů, a to jak koncepčně, tak na konkrétním příkladě plánované implementace v systému MUSEION. Spolupráce mezi týmem infrastruktury AIS CR, který AMČR spravuje, a společností Axiell vychází jak z poptávky vyjádřené současnými uživateli systému MUSEION, tak ze snahy dostat dobré praxi při správě archeologického dědictví. Ve svém základu se opírá se jak o dosavadní praktickou zkušenost, tak o nově otevřenou diskusi, moderovanou Archeologickou komisí Asociace muzeí a galerií.

